

járási szakaszát. Ezen a versenyen 26 iskola 857 pionírt felsorakoztató 41 kultúr csapat vett részt. A verseny megkezdése előtt felvonulásra került sor Kézdivásárhely főterén. A versenyt 1500 polgár tekintette meg. A jelenlevők többször is megtapsolták a pionírokat és meg voltak elégedve a műsorral. Május 11-ig Márton Áron öt Kézdivásárhely járási községet látogatott meg, ahol minden esetben nagy tömegek fogadták. Imecsfalván 500-an várták, Zabolán 600-an és Gelencén 1600 ember fogadta a püspököt. A bérmáltatáson nem csak gyerekek, hanem felnőttek is részt vesznek. Pl. Gelencén több mint 850-en bérmálkoztak, Zabolán 140-en és így tovább. Egyes településeken, ahogy pl. Zabolán a bérmálkozási szertartás után valóságos felvonulást rendeznek a templomtól a helyi pap lakásáig.

Márton Áron püspök a szertartásokon általában a következőket mondja el: „Köszönöm nektek, hogy ilyen önfeláldozóan ragaszkodtok az egyházhoz. A jelenlétetek azt bizonyítja, hogy kitartóak és elkötelezettek vagytok ezekben a nehéz időkben is”. Gelencén azt is mondta: „Halottam a papotoktól, hogy nagyon kicsi azoknak a gyerekeknek a száma, akik nem vesznek részt a vallásórákon, de ezek is meg fognak győződni rövid időn belül [arról], hogy csak a vallásban találhatják meg a helyüket.” Azt is mondta: „Egyesek azt állítják, hogy nincs Isten, de Isten majd mindannyiunk fölött ítélkezni fog egyszer a cselekedeteink alapján.”

Meg kell jegyeznünk, hogy Kézdivásárhely járásban egyes párttagok a vallási miszticizmus befolyása alatt állnak. Pl. Sándor József járási káderes részt vett a zabolai bérmálkozási szertartáson, mint bérmakeresztstülő. Hasonlóképpen járt el Fehér József gelencei alapszervezeti titkár és kollektívelnök is.

Tájékoztató instruktor,
Csiszér Lajos

ANDJM, fond 1134, dosar 176/1957, 66. f. Géppel írt román nyelvű jelentés magyar fordítása.

76.

A Belügyminisztérium Bákó, Iași, Kolozs és a Magyar Autonóm Tartomány Igazgatóságainak tevékenységét vizsgáló testület ülésének jegyzőkönyve (részlet)

Bukarest, 1957. május 17.

Az ülés résztvevői: Alexandru Drăghici miniszter elvtárs, a [szovjet] tanácsadó elvtársak, Gheorghe Pintilie elsőhelyettes elvtárs, Alexandru Mureșanu⁷⁰ és Stelian Staicu miniszteri helyettes elvtársak, Alexandru Nicolschi altábornagy, Butyka Ferenc⁷¹, I. [Isidor] Hollinger, Pandelea, [Mihai] Nedelcu, Kovács [Mihály] ezredesek, Budișteanu, Zambeti⁷² alezredes, Radu⁷³ őrnagy, Angelescu,⁷⁴

⁷⁰ A már említett Ady László (lásd a 72. sz. iratot).

⁷¹ A már említett állambiztonsági tiszt (lásd a 62. sz. iratot).

⁷² Hristache Zambeti, a BM III. Csoportfőnökség helyettes parancsnoka (ACNSAS, fond Documentar, dos. 81, vol. 1, 10. f.)

⁷³ Nicolae Radu, a BM III. Csoportfőnökség operatív tisztje.

Haralambie Dragu kapitány. Az ülés 17.30-kor kezdődött. Miniszter elvtárs megadja a szót Pandelea ezredesnek, a Iași-i tartományi parancsnoknak, aki bemutatja a Belügyminisztérium Iași Tartományi Igazgatóságának tevékenységét a 70. sz. parancs tükrében. Vita [...] ⁷⁵

I. Nedelcu ezredes elvtárs felolvassa a Belügyminisztérium Kolozs Tartományi Igazgatóságának tevékenységéről szóló jelentést.

Kérdések:

Budișteanu ezredes elvtárs: Nem mondott semmit az ügynökökről. Hány ügynökük van? Mi az oka annak, hogy csak úgy véletlenül vasgárdista szervezetre bukkanunk?

Miniszter elvtárs: Mi az oka, hogy több azonosítatlan vasgárdista is létezik önkönl? Ami a magyar fasisztákat illeti, óriási a kontraszt. Miért nincs ezek között is ügynökhálózat?

Nedelcu: A magyarok körében nem rendelkezünk ügynökhálózattal. Félttem dolgozni. Ha egy magyar segítségét kértük, azt a választ kaptuk, hogy ő elsősorban magyar, és a csak utána párttag. Nagyon félttem dolgozni, pedig parancsot kaptam, hogy ezt megszervezzem, és mégiscsak óvakodtam megtenni ezeket a lépéseket.

Miniszter elvtárs: Kidobták a Bolyai Egyetemről az ellenséges elemeket?

Nedelcu: Kidobták őket, csupán egy asszisztens maradt. Az egyetemistákat kidobták az egyetemről, csak a tanársegéd maradt. Ha őt nem dobják ki, majd mi letartóztatjuk; van anyagunk róla. Miniszter elvtárs, a Budișteanu elvtárs kérdésével kapcsolatosan azt tudom mondani, hogy a tartományban 1.199 ügynökünk van. Nálunk nincs olyan operatív ember, akinek ne lenne ügynöke akár járási szinten is. Átlagosan 6-7 akcióban vesz részt minden emberünk. A folyamatban levő 632 ügyből körülbelül száznak nincs ügynökhálózata. Az ügynökhálózat pontra van téve. A Ion Sușman ügyét valóban a járáshoz továbbítottuk. ⁷⁶ Ügynököt toboroztunk, de rájöttünk, hogy kettős ügynök akárcsak a rezidens is, aki a helyi néptanács elnöke. Megállapítottuk, hogy Sușmanék fegyverekkel is rendelkeznek. 11 katonai- és 19 vadászfegyverük van.

II. Kovács ezredes elvtárs felolvassa a Magyar Autonóm Tartományról szóló jelentést. ⁷⁷

Zambeti ezredes: Ami a magyar nacionalisták kérdését illeti, ugyanaz a helyzet, mint Kolozs Tartományban. Azt szeretném tudni, hogy ugyanazok-e az okok?

⁷⁴ Gheorghe Angelescu, a III. Csoportfőnökség osztályvezetője.

⁷⁵ A Iași tartományban kifejtett állambiztonsági tevékenységét tárgyaló vitát nem közöljük.

⁷⁶ A Sușman család a Nyugati-érchegységéből származott, 1948-tól fegyveres ellenálló csoportot vezetett. A partizánokat vadászó Securitate alakulatai az 1957. július 18–19. közötti éjszakán támadták meg a csoportot, a tűzpárbajban egy belügyes tiszt és három ellenálló vesztette életét. A Sușman-csoportról F. Banu-S. Moldovan (szerk.): *Bandă, bandiți și eroi. Grupurile de rezistență și Securitatea (1948–1968)*. București, Editura enciclopedică, 2003, 272–280. p.

⁷⁷ A jelentést fennebb közöltük (72. sz. irat).

Kovács ezredes: Nem állíthatom, hogy ugyanaz a helyzet, mint Kolozsváron, ugyanis a rendelet nagyon is világos. A 70. sz. parancs 9. pontja sajátosan a mi tartományunkra vonatkozik. A miniszter elvtárs több ízben is megkérdezte, miért van az, hogy a mi szervezeteink többnyire románokat figyelnek meg. Az előző és a mai jelentésből is kitűnik egy nagy különbség. Elemeztem az okokat és megállapítottam, hogy ügynökeink többségben román származásúak, és nem értik a magyar nyelvet, így sokkal könnyebb volt beszervezni egy román elemet, mint egy magyart. Másrészt a magyar elvtársak tudják, hogy a magyar elemeket már korábban is kivizsgálták, és ezért inkább a román ügyeken dolgoztak többet. Jelenleg a helyzet megváltozott, a hangsúlyt a nacionalista magyar elemekre helyezzük.

Miniszter elvtárs: Megtettek-e mindent azért, hogy az operatív ügynökök, annyian ahányan vannak, komolyan dolgozzanak, ugyanis, amint bemutatták, a lakosság számához viszonyítva nagyon sok az ügy. Akik ténylegesen dolgoznak beilleszkednek-e a kiadott rendeletekbe?

Kovács elvtárs: Nyolc ügynökkel dolgozik és nyolc akcióban vesz részt minden operatív tiszt. A tartományt két részre osztottuk és nincs olyan nap, amikor legalább egy osztály parancsnok-helyettes ne lenne kint terepen. Nem mondhatom, hogy az embereink nem dolgoznak, de vannak olyanok is, akiknek gyenge a teljesítőkéességük. Az embereink általában dolgoztak és dolgoznak, de vannak olyanok, akik nem bírnak lépést tartani a mostani munkaritmussal. Ebben az évben körülbelül nyolcvan besúgót építettünk be.

Miniszter elvtárs: Most a Faliboga-féle szervezetről lesz szó. Ezek az ellenségek két másik elemről is említést tettek, akikkel közös frontot alakítottak ki. Érdekes, hogy ez az ügy felkeltette a figyelmeteket, és nem mélyítettétek a nyomozást. Mi még akkor figyelmeztettünk titeket, és jobban tettétek volna, ha a nyomozást kiterjesztitek a magyar elemekre is. Lehetővé tettétek nekik, hogy azt mondhassák, hogy a románok meg akarták ölni a magyarokat. Meg kell vizsgálni ezt sovinizta hazafiasság-kérdést is. Miért nem vizsgáljátok ennek a kérdésnek a politikai vetületét? Az a véleményem, hogy ennek hátterében a sovinizmus áll. Addig, amíg ön nem foglal állást e sovinizmus ellen, függetlenül attól, hogyan is nyilvánul meg, nem fogja tudni meggyőzni tisztjeit, hogy a magyar elemek ellen dolgozzanak. [...] ⁷⁸

Butyka Ferenc ezredes elvtárs: A 70. sz. rendelettel kapcsolatosan azt gondolom, hogy a rendelet meghatározza azokat a legfontosabb munkaterületeket, amelyeken dolgoznunk kell a hazai ellenforradalmi törekvések ellen, és a jelentések is azt mutatják, hogy vannak törekvések a jó eredmények elérése céljából. Nem szeretnék most statisztikákat bemutatni. Az utóbbi időben kielemeztem az általunk megfigyelt ellenforradalmi cselekményeket. A[z 1957] január végéig letartóztatott 500 elem közül 130 munkás, 130 dolgozó paraszt, 32 kulák, 15 más kizsákmányoló és 120 hivatalnok. Elenyésző adatok. Ez azt jelenti, hogy csak a felszint vizsgáltuk

⁷⁸ A kihagyott részben a Bákó tartományi helyzetet ismertetik.

meg és az igazi ellenforradalmi, bujtogató elemeket még nem fedeztük fel. Ezek még szabadlábban vannak, mert mi nem ismerjük őket, nem sikerült bizonyítanunk bűnös tevékenységüket és nem küldhettük el őket oda, ahol az igazi helyük lenne. Nem állítom azt, hogy akiket letartóztattak, nem érdemlik meg ezt, önök helyesen tették, hogy ezeket is letartóztatták, csupán azt állítom, hogy az ellenséges cselekedetek felbujtóit, okozóit nem sikerült feltérképeznünk. Ha összehasonlítjuk az ellenőrző brigád és a tartományi parancsnokok elvtársak jelentéseit, láthatjuk, hogy óriási a különbség. Nicolschi altábornagy elvtárs azt mondta, hogy a feltüntetett eredmények középátlója a legmegfelelőbb. Mintha az elvtársak nem ismernék a tevékenységünket és az érintendő kérdéseket. Azt is el kell mondanom, hogy nagyon nehéz teljes munkát végezni de úgy gondolom, az elvtársak jobban meg fogják szervezni a tevékenységet és jobban oda fognak figyelni a fontos kérdésekre, így jobb eredményeket érnek majd el. De számomra a kolozsvári ügy nem világos. Én ugyanis kolozsvári vagyok, és nem értem, hogy a Securitate ottani szervei miért nem ismerik legalább a fasiszta szervezetek élén álló vezetőket. Nagyon sok a becsületes elem Kolozsváron, még ha nem is tagjai a pártnak, akiket meg lehetett volna kérdezni ebben az ügyben. Biztos vagyok abban, hogy meg lehetett volna tudni, kik a fasiszta szervezetek vezetői. Mi ez a hozzáállás, ami a magyar fasiszták ügyét illeti? Úgy gondolom, mindez érvényes Marosvásárhely esetében is. Azt hiszem, az ottani vezetők között már nagyon kevés a sovinszta elem. Beszélgettem például Dobaival [Dobai István]. Egy adott pillanatban magyar nyelvre váltottam, amitől ő egy kicsit fölbátrodott. Elmondta nekem, hogy a tervét nagyon sok kolozsvári ismerte, és senki sem utasította vissza. Ebből az ügyből is látszik, hogy nagyon sok komoly kapcsolat létezik. Azt gondolom, hogy az elvtársak bizonyos szervezetek esetében nem látnak tisztán. Az az érzésem: az elvtársak a múltban azt hitték, hogy minden magyar demokrata, most meg azt gondolják, hogy minden magyar fasiszta. Azt gondolom, hogy csak az ellenséget kell követnünk és lelepleznünk. Ami Marosvásárhelyt illeti, lehet, hogy téves az észrevételem. Úgy látom, a marosvásárhelyi elvtársak tevékenysége kimerül a katolikus egyház megfigyelésében. Ez persze nem azt jelenti, hogy nem kell követni a katolikus egyház tevékenységét.

Ott van a Dumitresu esete Iaşiban. Úgy gondolom, Pandelea elvtársnak határozottan állást kell foglalnia. Azt mondják egyesek, hogy ott nagyon gyengén dolgoztunk, hogy az ügyről már mindenki tudott a környéken, csak a Securitate nem. Ezek most azt állítják, hogy ez az ügy nem is volt komoly, hisz mindenki hallott róla. A Faliboga-ügyben azon voltunk, hogy más bűntársakat is találjunk, de nem jártunk sikerrel. Falibogáékról nagyon sok mindent megtudtunk, amit eddig nem ismertünk, talán magyar elemekről is tudomást szerezhetünk. Miniszter elvtárs, ami a vasgárdistákat illeti, arra kell fektetni a hangsúlyt, hogy bűnösségüket nagyon jól dokumentáljuk. Néha a bizonyítékok hiánya miatt nem tudjuk előállítani őket. Ha sikerül az ellenforradalmi bűnösségüket igazoló dokumentumokat találni, hosszú időre börtönbe dughatjuk őket. Úgy gondolom, az elvtársak

nak sokkal többet kell dolgozniuk, olyan iratokat kell felmutatniuk, amelyek meggátolják az ellenséges elemeket, hogy ártatlanságukat bizonyítsák. Így a bűnösök megkaphatják a jól megérdemelt büntetésüket.

Záró beszéd:

[Alexandru Drăghici] Miniszter elvtárs: Elvtársak, mi is volt ennek az ülésnek a lényege? Az volt, hogy megnézzhessük, milyen eredmények és törekvések léteznek a tartományokban a 70. sz. parancs végrehajtásával kapcsolatosan. El kell mondanunk már az elején, hogy a 70. sz. parancsot nem hajtották végre, és a próbálkozások is nagyon halványak, gyengék. Az elvtársak nem értették meg, hogy a rendelet által megcélzott vezető elemek kinyomozása és az e célból kiépített ügynökhálózat mennyire fontos. Nem értették meg, hogy mennyire fontos állambiztonsági kérdés ezeknek az ellenséges elemeknek a felkutatása. Arról lett volna szó, hogy a különböző fasiszta szervezetek vezető elemeit, a nemzeti parasztpártiakat, kellett volna „megdolgozni” minden szinten, egészen a megyei szintig. Arról lett volna szó, hogy a magyar és a cionista fasiszta és az ellenséges elemeket kutassuk fel. [...] Komoly tájékoztató munkával fel lehet deríteni az ellenséges tevékenységeket, de nem úgy, ahogy ezt Nedelcu elvtárs teszi Kolozsváron, aki nem foglal állást az ellenséges elemek ellen, nehogy bárki is valamit mondjon. Kovács elvtárral pedig már évek óta tárgyaljuk ezt a kérdést. Egészen egyszerűen az a véleményem, hogy ebben a régióban [a Magyar Autonóm Tartomány] létezik egy sovinizmus, amelyet az elvtárs nem ért meg. Ez abban nyilvánul meg, hogy nem akarnak magyar ügynököket toborozni, mivel nincs határozott állásfoglalásuk a magyar elemek ellen. Úgy gondolják, hogy a magyarokat átfésülték az elmúlt években, és nincs szükség most ezzel a kérdéssel foglalkozni. Ez egy téves felfogás. A magyarokat a múltban pont úgy elnyomták, mint a románokat, a román fasizmus pont annyira vad, mint a magyar, a román pártok pontosan annyira bandita jellegűek, mint a magyarok. Nekünk nem a magyar néppel van bajunk, hanem a magyar banditákkal. Az elvtársak nem mondhatják, hogy nincsenek eredményeik, de ezek nagyon gyengék. Ezek nem egy komoly erőfeszítést igénylő munka eredményei. Nem mutatjátok, hogy mennyire fontos munka az ellenség elhárítása, legyen szó bármilyen típusú ellenségről. Mi semmiféle ellenséget nem tűrünk meg és nektek le kell küzdenetek az ellenséggel szemben a passzivitásokat.

A munkásságnak, tartozzanak bármelyik nemzethez, egy ellensége van. Ez a burzsoázia, a kizsákmányoló, a rájuk csapást mérő hóhérok. Ez a mi felfogásunk. Kísérlet történt, hogy a dolgokat megszépítsék, mintha az elvtársak nem látnák, hogy mi is történik valójában. Az elvtársak dicsekednek, de a valóságban sokkal kritikusabban kellene elemezni a munkát. Azt hiszitek, ha ide jösztek ezekkel a szóvirágokkal, a testület majd elhiszi nektek? Éppen ezért gondolom: szégyenteljes dolog, hogy ilyen jelentésekkel álltok elő. Egyszer s mindenkorra arra kérlek titeket, ne álljatok elő többé ilyen szégyenteljes anyagokkal. A tartományi bizottságok tagjai vagytok, nem szép dolog idejönni és dicsekedni. Pandelea elvtárs

ideállít és beszél erről a szervezetről, amelyet, ahogy Butyka elvtárs is nagyon jól elmondta, nem sikerült felderítenünk azért, mert toleráljuk az ügynökeink tétlenségét. Miután ti jelentettetek, megkeresett egy egyszerű idős polgár és elmondta, hogy ott és ott létezik egy illegális szervezet, és hogy azon a helyen a választásokon is gondok adódtak, mivel nagy volt az ellenszavazatok száma, és provokatív kérdések is elhangzottak a magyarországi eseményekkel kapcsolatosan. Buzăuban az operatív tisztek csak a főutcákban dolgoznak, a falvakba, ahol sár van, nem látogatnak ki, és mindezt eltűrjük nekik. A rosszul sikerült akcióinkat nem vizsgáljuk ki, az ügynökök nyomozásait nem a párt és az állam nézőpontja szerint elemzik ki, egyesek lustasága, felületessége, hanyagsága nagyon sok kárt okoz a munkánkban. Az általunk is átélt eseményeket a tartományokban nem vizsgálják ki felelősségteljesen. Egyes elvtársak azt mondják: „mindenki teljesíti a kötelességét”. Nem így van. Nem teljesíti mindenki a kötelességét. Nem a felhők közt járunk, tudjuk, milyen hiányosságokkal küszködik a Securitate. A hosszúra nyúlt jelentésekből nem tűnik ki semmi új dolog. Szerintem sokkal tisztességesebb lett volna, ha elmondjátok, milyen nehézségekkel küzdötök, így többet segíthettünk volna. Úgy gondolom, le kell vonnotok a megfelelő következtetéseket. Le kell vonnunk mindannyianunknak a következtetéseket, hogy ne jelentkezhessetek többé ilyen jelentésekkel, és fel kell hívnunk minden elvtárs figyelmét arra, hogy nem áll jogunkban megszépíteni az eredményeket mert ez alaptalanul nyugtatja meg a dolgozóinkat, megtéveszti a vezetést, és ezek meg nem engedett dolgok. Ezzel ellentétben azzal lehet segíteni a Csoportfőnökséget, ha őszintén és nyitottan, az emberek iránt érzett felelősséggel mutatjátok be a valóságot. Ha segíteni akarjátok az operatív igazgatóságok munkáját, kritizáljátok. Ha ezt tettétek volna, megmutatva a hiányosságokat és a tanulságokat, a gyűlés komoly eszmecsere eredményezett volna a központi Csoportfőnökségekkel, egy tanulmányi anyag is összeállhatott volna, amelyet odaadhatnánk segédletként más tartományoknak. Azonban szégyenletesen mutatkoztatok be és felhívom a figyelmet, hogy a jövőben egy kritikai, valóság-hű, a párt és az állam nézőpontjai szerint elkészített bemutatással kell jönni, csak így javíthatjuk a munkánkat. Ezeken túl, legyünk következetesek és határozottabbak a munkáinkban, ne bonyolódjunk bele a jelentéktelen részletekbe. Az ellenség elleni harc nagyon komoly minőségi munkát kíván, és pedig megingathatatlan határozottságot a biztonság megvédése érdekében. A Securitate vezetőitől pedig magas politikai színvonalat és képességeket, tisztánlátást követelünk az ellenség ellenei harcban, ugyanakkor odaadást és következetességet az utasítások végrehajtásában. Karakteres embereket kell magatok köré gyűjtenetek, nem részegeseket, nem olyan embereket, akik ma önkritikát gyakorolnak, de holnap már berúgnak. Ezek olyan elemek, amelyek kompromittálják a Securitate szervezeteit. Olyan emberekre van szükségünk, akik bizonyítják odaadásukat a párt és az állam iránt, ilyeneket kell kiemelni, a lustákat el kell távolítani, az eseteiket, kihágásaikat pedig föl kell dolgozni, hogy a többi elvtárs okulhasson belőlük. Ily módon javíthatunk a munkánkon, megerősíthetjük

a munkafegyelmet és megmutathatjuk másoknak, ha nem dolgozol nem maradhatsz a Securitate kötelékeiben.

A gyűlés 24 órakor ért véget.

Egy példányba átírva.
Átíró N. Ioniță hadnagy

ACNSAS, fond Documentar, dosar 202, 1-24. f. Géppel írt román nyelvű jegyzőkönyv magyar fordítása.

77.

Varga László kihallgatási jegyzőkönyve

Kolozsvár, 1957. május 18.

Varga László gyanúsított, született 1928. március 17-én, Zilahon (Kolozs tartomány), László és Erzsébet fia, református lelkész, utolsó lakcíme Abrudbánya, Dózsa György utca 20.

A kihallgatás 9 órakor kezdődött, és 10.35-kor ért véget.

Kérdés: A f. é. április 23-i kihallgatás jegyzőkönyve szerint azt nyilatkoztad, hogy Dobai István átadta neked elolvasásra az általa szerkesztett revizionista memorandumot. Pontosítsd a kivizsgálás számára, mikor és milyen körülmények közt olvastad a revizionista memorandumot?

Válasz: Pontosítom, hogy f. é. február 10-15. körül meglátogattam Dobai Istvánt, aki közölte velem, hogy megszerkesztette az erdélyi kérdéssel kapcsolatos revizionista memorandumot, már el is kezdte a gépelését, és 5-6 példányban szeretné sokszorosítani. Felolvasta nekem a már legévelt első néhány oldalt, majd a többit is, és elmagyarázta elképzelését. Mindez Dobai szobájában történt, rajtunk kívül senki nem volt jelen. Ezután kikérte a véleményemet, én felvettem neki néhány problémát, alapjában véve viszont egyetértettem a memorandum tartalmával.

K: Miről szól a Dobai által ismertetett revizionista memorandum?

V.: A Dobai által szerkesztett memorandum tartalma mélyen ellenséges az RNK népi demokratikus rendszerére nézve. A memorandum széthúzást szít a román és magyar nép között, az RNK és a MNK határainak revízióját szorgalmazza. Rámutat, hogy az erdélyi nemzetiségi kérdések megoldásának egyedüli megoldása a revízió lenne, az RNK bizonyos területeinek Magyarországhoz csatolása, és ugyanakkor egy kölcsönös lakosságcsere.

K.: Milyen véleményt fogalmaztál meg a memorandummal kapcsolatban?

V.: Elmondtam neki, hogy mennyire tetszik az, ahogy megszerkesztette a dokumentumot, és újból kinyilvánítottam egyetértésemet a revizionista doktrínával kapcsolatban. Általában véve egyetértettem a memorandum stílusával, csak néhány részlet tisztázásának szükségességére hívtam fel a figyelmét.

K.: Mit szándékoznak tenni a revizionista memorandummal?

V.: Dobai közölte velem, hogy meg akarja mutatni a szöveget néhány fontosabb erdélyi nacionalista elemnek, mint például Jordáky Lajosnak, Márton Áronnak,